

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de his quæ perpendi debent in iniuriis iudicandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

tur opinionem, & ex dictis & factis in eum, laedatur eius existimatio, quae est, *Callistra l. cognitio, §. de existimatio, de var. & extror. de cognis. lib. 50. P. tit. 13.* dignitatis illata status, legibus ac moribus comprobatus: quae ex delicto tantum nostro, auctoritate legum aut minoritur, aut confumitur. Etenim ea quae facta laedunt pietatem, existimantem, verecundiam nostram, quae uero contra mores sunt, nos facere non posse existimandum est, ut ait Papinianus in *l. filius, qui fuit 15. de condit. institut. lib. 28. P. tit. 8.* Dicuntur facta littera hoc *condit. institut. esse datum, hoc est, offendiculum dare, ex his, quae temere de aliquo proferuntur, vel in aliquem fiunt: obicemque bonae existimati alicuius facere. Scandalum quippe, teste Diuo Hieronymo, in Pelagia lib. 2. & *scandalos*, apud Graecos, ex offensione & ruina nomen accepit. Ab *scandalo* claudico quod obiectum offendiculum dicti vel facti cogat claudicare, hoc est, dubitare de bona existimatione eius, in quem obiciuntur. Ita scandalizantem alium Dominus noster Iesus Christus dignum arbitratur, qui mola asinaria suspensa collo, in mare submergatur, *Matthai 18. Marc. 9. ca. niscum pridem, de renuntiat.* Et iterum, *ua mundo ab scandalis, necesse est enim ut ueniant scandala, sed uia homini illi, per quem scandalum uenit, Matth. 18.* scilicet, qui dat occasionem offendendi alteri, non autem si ex iis quae uere dixit, alter accepit scandalum, qui quidem peccat, sed is qui non dedit, non peccat. Loquimur enim, non de scandalo solum accepto sine facto loquentis, quemadmodum scandalizati sunt Pharisaei ex iis, quae bene dixit dominus, *Matth. 15.* sed de scandalo agimus, quod uocant datum Theologi, quod animaduersione dignum.*

- 4 **¶** Dicuntur facta littera hoc *condit. institut. esse datum, hoc est, offendiculum dare, ex his, quae temere de aliquo proferuntur, vel in aliquem fiunt: obicemque bonae existimati alicuius facere. Scandalum quippe, teste Diuo Hieronymo, in Pelagia lib. 2. & *scandalos*, apud Graecos, ex offensione & ruina nomen accepit. Ab *scandalo* claudico quod obiectum offendiculum dicti vel facti cogat claudicare, hoc est, dubitare de bona existimatione eius, in quem obiciuntur. Ita scandalizantem alium Dominus noster Iesus Christus dignum arbitratur, qui mola asinaria suspensa collo, in mare submergatur, *Matthai 18. Marc. 9. ca. niscum pridem, de renuntiat.* Et iterum, *ua mundo ab scandalis, necesse est enim ut ueniant scandala, sed uia homini illi, per quem scandalum uenit, Matth. 18.* scilicet, qui dat occasionem offendendi alteri, non autem si ex iis quae uere dixit, alter accepit scandalum, qui quidem peccat, sed is qui non dedit, non peccat. Loquimur enim, non de scandalo solum accepto sine facto loquentis, quemadmodum scandalizati sunt Pharisaei ex iis, quae bene dixit dominus, *Matth. 15.* sed de scandalo agimus, quod uocant datum Theologi, quod animaduersione dignum.*
- 5 **¶** Lege Longobardorum *lib. 1. Longob. tit. de scandal. & compositionib.* scandalum commissum in consilio aliquo habet multiplicem regiam 900. solidorum, in ecclesia 40. si in palatio, mors infligitur. Et haec ultra reparationem damni dati vel passu. Ut solum scandalum alioquin forsan innocentem, puniendum esse suadeat, c. *ex literis, ca. 14. de homicid. lib. 5. Decretis. c. iua, de cleric. agrot. ca. cum teneamur, de preb. Et multa debet praetermitti, quae sine scandalo fieri non possent, c. 2. de oper. noui nuntiat. i. Corinb. 8. c. super eo de preben. c. quon. de iure patro. cum similibus.*
- 6 **¶** Turpia etiam quaedam inferuntur, quae quamuis animo iniuriandi non fiant, tamen quod fiant, culpam poena dignam habent: & poxii ludi in culpa sunt. *l. nam ludus, ad leg. Aquil. in P. Quis enim ludos appellauerit, ex quibus crimina oriuntur, in Proem. P. §. illud uero.*
- 7 **¶** Quare ubi cessat animus iniuriandi, & tamen culpa damnam datum est, subsidium est legis Aquiliae actio, de damno iniuriarum, non autem de iniuria, *l. 1. §. 5. seq. ad leg. Aquil. P. Quod si animal illud dederit, quia in eo nocendi non est animus, non de iniuria, sed actione propria de pauperie datur, l. 1. si quadr. paup. fec. dica. in P. cum qua & noxalis consideratur, ut possit animal pro noxa dari, si inficio domino & sine eius culpa nocuerit, §. 1. §. 2. de noxal. actio. §. c. iot. tit. §. in P. Quae in seruis nocentibus locum habebat, & olim in filiisfamil. quos tamen ab ea noxali alia lex postea exemit, *l. apud antiquos, C. de fur. §. sed & ueteres, de noxal. actio.**

De his quae perpendi debent in iniuriis iudicandis. Cap. 3.

1. Iniuria iudicium considerat res, personas, modum illationis.
2. Iniuria publica & privata.
3. Iniuria agentium, & patientium consideratio.
4. Furiosus non dicitur iniuriam facere, sed pati.
5. Legatos publicos aut eorum comites iniuria asscientis poena.
6. Iniuriarum actio quando detur inter parentes & filios.
7. Maledicta in principem & magistratus puniuntur.
8. Magistratum iniuria resistere licet impune.
9. Execratoribus iudiciorum resistens capitaliter punitur.
10. Proposito manum inferens quomodo puniatur.
11. Seruis & liberi alicuius & passime in iniuriis distinctio in poena.
12. De iniuria, quae in genus transt, agunt proximi etiam inuito iniuriato.
13. Iniuria aut re, aut uerbis fit. Et de uerbarumque poena, 15. 16. 17.
14. Pulsare & uerberare quomodo differant.
15. Vulnerans aliquem, qui deinceps moritur, intra quod tempus tenetur de homicidio. Et 23.
16. Vulneratus lathaliter a pluribus pugnantibus, omnes obligat de homicidio, nisi constet de uulnerante.

20. *Vulnus quod dicatur lethale.*
21. *Capitis vulnera quando sint mortifera.*
22. *Vulnera in quibus locis inflata, & quando dicuntur a medicis lethalia.*
23. *Iniuria realis quae censetur. Et num. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. & 35.*
33. *Iniuria estimatio hodie fit a iudice.*
36. *Pro iniuria affectus pugnae religio.*

Tria consideramus etiam praecipua generaliter in contumeliis, primum pro rebus, atrocitatem iniuriarum, iniurias, scilicet ipsas. 2. personas conuictantes, & patientes, & 3. modum quo inferuntur. ¶ In ipsis iniuriis, num publica, num privata sunt animaduertimus: publicas ad statum publicum pertinet, e nemo dubitat, priuatas autem ad priuatum, *leg. 1. §. huius studii de iust. & iure. §. huius studii. co. a. iud. iustitiam.* Blasphemiae ad publicas referuntur, de quibus diximus, & simul de his, quae fiunt in principem, de maledictis, dum ageremus de criminibus utriusque maiestatis. Sunt & illae eius generis, quae personis publicis inferuntur, ut in personis annotauimus. *Haec enim priuata iniuria, inquit Polybius 4. Histori. a multis uicinis d. fert, nisi magnitudine eorum quae contingant.* Et ut ait Demosth. *in oratione. Verberans magistratum vel praetorem, vel contumeliosus officium iniuria publica uelut ciuitatis reus est: si priuatum priuato agente, priuata.*

¶ Atrox & leuis etiam iniuria, ex personis, & loco, & grauitate vulneris, & ex membri patientis dignitate. *l. prator. §. §. l. seq. de iniur. P. §. atrox. eod. tit. apud Iustim.* Sed & arbitrium atrocitate & distinctio facienda, erit adhibendum iudicis, & ex iuris dispositione, c. non asseramus 24. q. 1. ¶ Personae considerantur inferentium, & patientium iniurias: ut in furioso, qui cum iniuriam inferendi non habeat animum, nec eam inferre dicitur, etsi iniuriam dicatur idem pati. *l. 3. §. 1. de iniur. in P. leg. qui iniuria. §. eorum est, de fur. P.* Et quod infamia sit miseratione dignum est, *l. famosi, ad leg. Iul. maiest. P. l. vni si quis Imper. malea. lib. 9. C. tit. 7.* C. ceteri & distinguitur iniuria atrocitate uulneris iniuriatae personae ex loco, in quo fit, si publice. *l. prator edixit. §. §. l. seq. de iniur. P. §. atrox. & §. seq. eod. tit. apud Iustim.* si in ecclesia clericis vel aliis ecclesiasticis pro qua uerba, exilium, capitalis poena §. *si quis cum sacra de sancti off. episc. col. 9.* Ex personarum dignitate, *l. seruo autem manumisso 30. §. fin. & l. seq. de iniur. in P.* uelut si quis magistratum, ut tribunum pleb. iniuria affecisset, uel eius ministros. Ob quam causam Martius Coriol. in exilium perpetuum, ut populus Romanus ire uoluit, iustitiae abiit in Volcos exulatum, ut testantur Dionysius, *Halicar. lib. 7. Linius lib. 2. decad. 1. & Plinius. de uir. illustr. §. 7. Sec. 1.* & lege de vi publica tenetur, qui iniuriam legatis publicis, & eorum comitibus irrogauerit, *l. lege Iulia. 7. §. fin. ad leg. Iul. de vi publ. P.* uel dedit debet hostibus, si facialis eorum fiat, *l. fin. de leg. lib. 50. P. tit. 8.*

¶ Inter parentes & filios non temere danda actio iniuriarum, nisi atrocitas suaserit dari emancipato in patrem, uel contra: at in potestate constitutus, nec ob id datur. *l. prator edixit, 7. §. sed & si quis, de iniur. P.* Debetur autem honori hoc parentum a filiis, sicuti & a libertis patronis *l. 2. de obseq. a li. & libe. par. profl. lib. 37. P. tit. 15.* sed alio remedio, quam iniuriarum, filiis in potestate constitutis subuenitur, emancipationis *l. si si a paren. quis fuer. manumiss. P.* Propter ius patriae potestatis quod uita & necis erat, ut docemus late, dum de patria agimus potestate. Neque etiam patri aduersus contumacem filium opus est actione iniuria: um, cum, si in sua potestate est, iure suo possit castigare, *l. 3. de patria pot. lib. 8. C. tit. 47. l. seruis & filii, de fur. P. l. si filius autem, de bon. qua. lib. ut & libertos patronos l. 1. de iure patron. P.* Si patri fiat, iudex leuerius vindicat, & cogit reuerentiam praestare. *l. 4. de par. pot. C.* Sicuti & in emancipato statuitur, quem adhuc magis contumeliosum ex arbitrio patris, mortis sententia tenet, *leg. 3. de par. pot. C. Exod. c. 21.* Et publice quodammodo uidentur iniuriae, quae in parentes a filiis fiunt, & grauioribus, & fere similibus eis: quae in magistratus committuntur quandoquidem parentibus, lex potestatem magistratus uideat in filiis contulisse. ¶ Neuius poeta obasit. 7. duam maledicentiam & probra in principes ciuitatis more Graecorum dicta, a Triumuiris in vincula ductus & coeetus est auctore Gellio, *lib. 3. ca. 3.* ¶ Verum si magistratus facta iniuria emittit, manda atrox est, si tunc cum sit ipsi officio fungantur magistratus: nam alioquin iniuriam committentibus, resisti impune potest. *leg. nam magistratus. de iniur. P.* Sic absoluta Manilia metretrix, *Gellius, libro quarto, capis. 14.* cui diem dixerat ad populum Au-

lam Antus Hostilius Mancinus ædilis, ob iniuriam quia eum vulnerasset ex ambulacro noctu: respondente Manlia, ad eam comellatorem venisse Mancinum ædilem, eum apud se recipere non placuisse, & cum vi irrumperet, lapidibus sane repullum. Huc pertinet quoque iudicium Vespasiani, cognoscens de iurgio quodam senatoris, equitisque Romani: Itaque: Non oportere quidem maledicti senatoribus, remaledicti, civilem fuisse esse, Suet. in Vesp. c. 9. ¶ Carolus 9. huius nominis rex Gallia. edicto cavit, anno 1572. tit. du fait de la justice & des rebelles contre lex executeurs d'icelle, arti. 1. ne magistratibus officio fungentibus vel eorum apparitoribus exsequentibus mandata iuridica, iniuria fieret, sancivitque in audentes mortis pœnam, omni spe gratia seu indulgentia obtinenda ab eo sublata: quæ enim auctoritate publica & iure magistratus sunt, iniuriam non habent, nec vim, l. iniuriarum. §. 1. & §. que tuere, & l. quod respub. de iur. P. l. quem admodum, §. magistratus, ad leg. Aquil. P. l. 3. §. 1. quod mor. c. in. in P. Paulus, l. iudici, §. 2. de iur. P. infamiam irrogat appellatoribus, qui conuictum iudici dixerint. Vlpianus quoque plecti debere, a Cæsariibus fratribus esse rescriptum testatur, in l. illud, §. de appellatio. P. quia & datur remedium contra iniurias a iudicibus illatas prouocationis, l. si quis prouocatio, 30. eod. C. l. v. eo. Pro Neque etiam index contumeliam sibi inferri putet, si ab eo prouocatur. Nec ideo debet conuicti appellanti l. c. in maioribus, 20. eod. C. quia hoc remedium iuris est, & eius beneficium. ¶ Statutum ¶ & vt qui manus intulit præposito. capite puniatur, l. omne delictum, §. si manus, de re iur. in P. c. a. homo Christianus, 40. dist. Tradit & Baldus in c. l. iniuria. de pac. iura. fir. in vlt. Feud. inferentem alapam potest item gerenti in aliquo territorio, capitali iudicio puniri posse. Quod & sequitur Iason in l. i. de pre. 11. Impe. offeren. ¶ Ad ¶ personas quoque pertinet, ingenui & liberi distinctio: contra feruum enim iniuriantem, iniuriantur quidem non agitur, sed grauius animaduertitur, Vlp. l. si quis vnus, 17. §. quædam iniuria, & §. seq. de iur. in P. & l. hoc accusare, §. fin. de accusa. Pro feruo tamen ludibrio habito, & pro filio agit iniuriantur dominus & pater, si eo animo condemnatur: alioquin enim est actio de seruo corrupto, l. si quis seruum, de iniuriis, l. 1. §. si. & l. dolo verbum, §. si quis dolo, de ser. corrup. P. ipique conueniri possunt, l. 2. de iis qui sunt in vlt. iur. P. §. pen. eod. ap. Iust. l. si in familia, de actio. P. Minor tamen iniuria seruo, quam libero facta habetur, minusque vindicatur. Sic Claudius Augustus legitur puniuit percussorem sui serui, in publico factam a tribuno pleb. Nihil enim aliud statuit, quam quod Tribuno pleb. ministros abtulit, pauloque post restituit. Ad seruum suum alium, qui virum illustrem probro affecisset, in foro trahi atque necari iussit, teste Dione, lib. 60. Apud Athenienses tamen, vt auctor Alcibiades contra Timarchum, æque de iniuria seruis ac ingenuis fieri prohibita, nominatim continebatur, vt alluefaceret suos ciues legislator lubentius, ab ingenuorum contumelia magno pere continere. ¶ Nam ¶ & domini pati dicuntur iniurias, quæ suis sunt seruis, l. eam qui, 18. vers. 1. de iur. P. l. nem apud Laboneum, 15. §. inter drem. eod. cum non solum quis in sua persona pati possit. sed & etiam ex iniuria facta liberis sua potestati subditis, vxori, nuri & paritur, de iur. ap. Iust. l. 1. §. item autem, & §. §. seq. eo. P. Sicut nec tantum ex sua persona quis iniuriâ irrogare dicitur, vel per semetipsum, sed etiâ per alias personas, proxime est iuris. Et conuicti præsentis, & absentis fieri potest, litem apud Laboneum, 15. §. conuicti autem, in 2. de iur. P. l. si quidem auiam suam, 10. C. eo. vt. si modo intra legitimû tempus reuocauerit ad animum qui agit, cõputando tempore ex quo scilicet, fo. de Bellouisi, in pract. vrim iur. ad ver. quas iniurias statim ad animum reuocant. argu. l. 1. qui admitt. ad bon. poss. C. l. 1. §. biduum, de app. P. l. si quis, C. de lib. cau. cum siml. Recepti etiam est, pro iniuria proximo irrogata, si eius ignominia vel nota p̄tineat ad genus, posse proximos, inuito etiâ iniuria affecto, eam per seque iudicio: veluti si quis seruus l. 1. §. 3. eo. in. leprosus, &c. dicatur. ¶ Porro ¶ modi inferendi iniurias generales duo: quia generaliter iniuria fit, & patitur quæ eandẽ aut re, aut verbis prolati vel scriptis in libello, Vlp. in l. i. de iniur. P. Re. iniuria multis modis inferitur, vel in corpus, vel in res aliquid, quoties manus inferuntur, d. l. 1. §. iniuria, vt si quis pugno pulsatus, fustibus cælus, verberatusve est. l. lex Cornelia, §. de iniur. P. §. iniuria autem, eod. tit. apud Iust. §. sed & lex Cornelia, eod. tit. ¶ Inter ¶ pulsationem & verberationem dicebat hoc interesse Ofsilius, quod pulsare sit sine dolore cedere: verberare, cum dolore d. l. lex Cornelia §. inter pulsationem. Idque mihi placet, quod pulsare hic accipitur pro impulsione, qua quis cõmuniæ causâ

sa impellitur, & veluti sede & loco delicitur: verberare autem sit, percutere instrumento aliquo. Quamuis etiam Lam entium Vallam hoc non probare, lib. 6. elegant. c. 26. qui tamen valde hallucinatur, cum quod de verberatione dictum est ab Ofsilio & Vlpiano in persona hominum qui sentiunt, in explicanda lege Cornelia, ad quam verbi referuntur, conuellerent nititur mordendi studio, ex verberatione tritici quod non sentit. Vt etiam de impulsu campanarum & vehementi impulsione, carachristicos alia mutatur. Accedit Iurifconsultus Iuuenalis, Sat. 3. dũ ait, Misere cognoscito premia rixæ. Rixæ est, ubi in pulsus, ego vaspulo tantum. Vbi inter vapulare, & pulsare differentiam constituit. ¶ Consi- derandum ¶ itaque quid horum interuenierit, & num adint vulnera, litem apud Laboneum, 15. §. rator ait & l. prator edixit, 7. §. final. & l. vulneris, §. de iniur. in P. §. atrox, & §. seq. eod. iura apud Iustina. aut verbera. quæ aliena ab ingenuis hominibus, l. consensu 9. de repud. C. §. si quis in sua domo. & §. causas, vt lice. marri & ante, in auth. coll. 8. Nam vt ait Iocrates orat. aduersus Lochum, quæ est 20. Reperieris, inquit, o iudices, legislatores nostros corporum præcipuam habuissent rationem: primum enim de hoc iniuria causis & actiones circa pecunie depositionem instruerunt, vt quem admodum quilibet nostrum posset aut vellet, ita posset iudicio afficere iniuriam inferentes. Deinde in aliis delictis, vt si dumtaxat qui damnum accepit, qui de dicit obnoxius est: de iniuria vero seu publico malo, cuiuslibet ciuum licet, ubi ad legislatores perlata res fuerit, vestrum ad forum deferre. Adeo autem graue esse putarunt alterum ab altero verberari, vt de accusatione intulerint legem, quæ iubet dicentes qui p̄tiam nefandi quingentas drachmas debere. ¶ In ¶ legibus Langobardorum iniuriarum realium placita hæc. Per barbam, l. b. 1. leg. Langob. tit. de iis qui insidiantur, vel subito surgente rixæ vulnera. l. 4. hominem liberum capiens in rixæ, componat 6. solid. si seruum, vnum. Alia l. 2. eo. tit. Si quis hominem liberum ligauerit sine causa absque iussione regis, duas partes pretii eius, ac si ipsum occidisset, et componat. Pro vno, l. 3. eod. vulnere, compositio solidorum trium, pro duobus sex, pro tribus 12. Alia l. 5. eod. Si quis hominem liberum iniurauerit, vt cadat sine lesione, componat 6. solidos: si non cadat, tres solidos, si leuis, vt supra. Rursum l. 6. eod. Rumpens brachium super cubitum in morioco, componit 20. solid. si subius in tremum, 16. Si coxam supra genu, 20. solid. si in vrbia, 16. Iterum l. 7. eod. Qui pugno percussit, componat 3. solid. si alapa, 6. Et alibi eod. l. i. de plagis & compositio. Pro numero plagarum pena imponuntur pecuniarum, & mercedes medicorum ab inferente subueniunt solui. ¶ In ¶ lege Salica, in leg. Salic. tit. de 17. vulnerib. §. 1. 2. 3. & §. seq. Qui volens alterum occidere plagauerit, culpabilis iudicatur 2500. denar. qui faciunt solid 62. & dimid. Et pro modo ictuum etiam, & loci consideratione cui infliguntur pena adiecta. Fridericus §. si quis al quem de pace tenend. libro 2. Feudor. tit. 27. aliam tulit legem. Si quis aliquem caderit, & absque sanguinis effusione, fustibus percussit, aut crines eius aut barbam expulauerit, decem libras et, cui in iura lata videtur, per compositionem impendat, & iudex viginti libras impendat. ¶ Transit ¶ interdum hoc crimen iniuriarum ex vulnere in crimen homicidii, si ex vulneribus quis mortuus sit. Nam si vulneratus intra annum moriatur, ex lege Rhotarii Langobardorum regis cenetur ex vulneribus mortuus, in leg. Langobardor. tit. de plagis, l. 8. Scholastes iuris, gloss. in l. vnic. in ver. de puissa, de emendat. seruar. C. exigit triennium, vel quod post triduum surrexerit & super baculum ambulauerit. Vlpianus in l. ait l. 1. x. 21. ad leg. Aquil. P. & Iulianus, l. ita vulneratus 52. §. estimatio, eod. tit. annum tantum exigunt, vt si mortuus intra eum annum fuerit, a quo fuit leuhaliter vulneratus, teneatur de homicidio, non de vulnerato solum. Exigit Gregorius tantum 8. menfes, c. 2. de cler. percussor. b. li. 5. Decret. tit. 25. quia mortis causam dedisse videtur, & occidisse tunc cum vulnerauit: si tamen postea alio casu, vel lethali ab alio inflicto vulnere perierit, qui prius vulnerauerat mortifere liberatur ab occisi actione, l. item Mela, 11. §. sed si seruum, & l. huic scriptura, 25. §. si seruus, ad leg. Aquil. in P. ¶ Quod ¶ si plures pluribus vulneribus aliquem affecerint, nec consistat a quo inflicto vulnus lethale, omnes de occiso tenentur: si constat de vno, ille tantum de occiso, alii de vulnerato. ¶ Vulcanus ¶ autem an lethale seu mortiferum sit, probabitur ex chirurgorum & medicorum sententia, si adhibeantur, l. semel, de remilit. l. 1. 2. C. significasti, in 2. c. lator. c. exhibitæ, de homicidio, si adhiberi autem statim vulnere inflicto expedit in filigenti, vel eius amicus. Nam si tunc referant vulnus nõ esse lethale, si postea perierit, p̄sumitur alia de causa mortuus, vel mala diæta, vel negli-

a medicu
8. 29. 30.

n contra
iniuria
& 3. mo
ca, num
cum per
i. §. huius
Blasphe
ul de his
de crimi
persona
l. em pri
fferi, nisi
græ p̄tiam
iniuria
primæ
& graui
§. si. & l.
ium in a
iudicis, &
¶ conli
¶ conli
¶ in se
¶ in P. leg.
feratione
imper. ma
itate vul
ator edic
Iustim. si
era, & c.
ol. g. Ex
& l. seq.
leb. in di
ortus Co
chit, iul
us, Hal
¶ Sed
dicit, &
g. l. de
l. fin. de
iuriarum,
contra: at
§. sed &
in a filius,
¶ rati. lib.
¶ potesta
quis fuer.
is erat, vt
iam patri
um, cum,
ia pot. lib.
que lib.
iudex se
ur. pot. C.
ontume
par. pot.
que in
æ in ma
testare
a ob ali
Græco
auctore
exhibi
magistra
dine po
ilia me
popu
um Au.

gentia medi-orum. *fac de Bellousis, in pract. crim. ti. de qu. nu. 130.*
 vel alius modis quibus mortis causa, & per consequens mors il-
 lata di-ctur, *l. qui occidit, §. si. ad leg. Aquil. l. l. l. c. i. §. si quis, de offi. praesid.* Et casus ille fortuitus vulneranti non imputabitur, *l. nihil interest, ad leg. Iul. de adult. in P. l. 2. de condit. & demon. in P.*

21 ¶ Distinguantur medici mortifera vlcera ex variis locis & causis illorum, vt in capitis vlcibus Hippocrates *lib. de vlc. rib. capitis*, prognostica morituri dat, quod aegrotis huiusmodi hyeme plerumque ante decimum quartum diem: aestate, post se-
 ptimum febris accedit, quae cum luperuenit vulneris colorem mutat, saniemque modicam effundit, quodque ex ipso inflam-
 matum est emoritur, glutinosum efficitur, & carnem h. le conditam repraesentat rufum, subliuidum, corrumptique os incipit, nigrum sic leue existens, tandem subpallidum se ostendit vel al-
 bidum. Ast vbi iam purulentum est, pustulae in lingua nascuntur, & laborans mente non constante moritur. Plerisque accidit & nervorum distentio, ex aduersa parte capitis, in qua morbus.

22 ¶ Praedicuntur & medici, *idem, lib. 2. de praedict.* modos aliorum vlcum, loca, putredines, altitudinesque spectando: si in vul-
 neribus per febrium exordia quis deliret, perituum illum homi-
 nem dicunt, nisi aliqua alia signa, vel corporis virtus resistant. Considerant vulnera esse mortifera ceruicis, iuguli, colli, ma-
 gnarum & crassarum venarum, cerebri, iecinoris intestinorum, vesicae, & id genus. ¶ In lege diuina, *Exod. cap. 21. ea de re sic cautum est, Si irixati fuerint viri, & percussit alter proximum suum lapide vel pugno, & ille mortuus non fuerit, sed iacuerit in lectulo: si surrexerit & ambulauerit foris super baculum suum, innocens erit qui percussit: ita tamen ut operas & impensas in medicos restituat.*

24 ¶ Iniuria realis dicitur etiam, si alicui transeunti per plateam vel viam, artifices, qui solent transeuntes deridere, percutiant sedilia vel alferes, vel alio modo sonitu moueant strepitum, *Luc. de Pen. in Lerrat, vers. sexto queritur, de cast. pecu. li. 2. C. Boer. conf. 4. quia hoc proprie conuiuium est, voces concitare. l. item apud Labeonem, §. conuiuium autem dicitur, de iniur. P. Hae iniuria fre-*

25 quens est in via cutelliariorum Tholofae. ¶ Pertinet & ad reales iniurias, si aduersus aliquem manus saepe leuatae sunt, & saepe quis aliquem terreat quali vapulaturum, & si non percussit, *d. luem apud §. 1.*

26 ¶ Inter reales iniurias ponemus domum inuito domino ingredi: ex lege enim Cornelia iniuriarum nomine, eo nomine agi potest, *l. lex Cornelia, §. eod. §. sed & lex, eod. ap. Iust.* Et si eum in ius vocaret, *Paul. l. is qui domum, 23. de iniur. P. l. vulgaris, 21. §. qui furis, de fur. in P.* Et Causi notauit nullum de domo sua in ius vocari licere, quia domus tutissimum cuique refugium, atque receptaculum sit: eumque, qui in ius vocaret, vim inferre videri, *l. plerique, 18. de in ius voc. li. 2. P. tit. 4. facit l. nemo de re iudic. l. si eum, in fine, de iudic. com. lib. P. l. nemo, de reg. iur. P.* Et proinde non erit puniendus, qui ingressum prohiberit vim vi repellendo, cum moderamine inculpatae tutelae, *l. 1. C. unde vi Hacque de re extat haec l. x Salica in l. Sal. ti. 27. de diuersis furtis §. 31. Si quis per casam aliena sine permisso domini iraxerit, malberg ala obsecido, 1200. den. qui faciunt solid. 30. Iniuria rati sunt etiam antiqui, magistratui via non decedere, & eam ob rem Caium Veturium a Romanis pri-
 scis fuisse condemnatum legimus, quod tribuno pleb. via decedere contumaciter recusasset, neque lictori submoventi obtemperasset, quasi ipsi vniuerso que populo illata iniuria, vt au-
 ctor Plutarchus in Graccho. ¶ Lege Langobardorum iniuria quoque, via mulieri non decedere: sic enim in ea cautum est, *l. 1. in de iniur. mulier lib. 1. leg. Langob. Si quis mulieri liberae aut puella, in via se ante posuerit, aut aliquam iniuriam intulerit, olingentos solidos componat. & med. um regi. & med. um ei, cui ipsa iniuria illata est, aut ad quem mundum de eare pertinuerit. ¶ Legibus quoque Lotharii, lib. 1. leg. Langob. titu. de eo qui in via ante steterit, regis iniuria censetur, in via homini libero ante stare: verum com-
 positio tantum ibi est 20. solidorum. ¶ Pro iniuria quoque habitum est, quod P. Decius praetor sedens pro tribunali, transeun-
 te M. Emilio Scaro consule non adfaretisset: proinde iussit eum consul asurgere, eique vestem scidit, sellamque confecidit, neve quis ad eum in ius iret edixit. *Plin. lib. de vir. illust.***

30 ¶ Realis item ea iniuria, prohibere aliquem sua re libere, vel iure suo vti, *l. sane si, 14. l. si quis proprium, 24. de iniur. P. vel agere in publico loco, mari, litore, itinere, theatro, & similibus, quae vnicuique permittuntur, si ibi piscari, venari, vehiculum ducere, in cauea publica conuersari, sedere prohibeatur, l. iniuriarum, 13. §. pen. & fin. de iniur. P. l. 2. §. si quis in mari, ne quid in lo. §. ub. l. b.*

43. P. tit. 8. Si mentem quis aliquo medicamento, vel alio modo alicuius alienauerit, *l. item apud Labeonem, 15. in prin. de iniur. P. & si is aliquando alia poena criminis alterius puniatur, l. multi, de mathemat. C. l. si si quis alicuius testis. Probi. Si quis me vexandi causa in ius vocauerit, l. iniuriarum actio, 13. §. si quis per iniuriam, de iniur. Si fimo corrupto alicquem perfuderit, caeno lutove spurcauerit, fistulas, lacus, quidve aliud ad iniuriam publicam contaminauerit: in quos & grauius animaduerti solet, *l. 1. §. sit iniuria, de extraor. crimin. lib. 47. P. tit. 11.* Damnum quoque refarciendum, *l. de iis qui deiecit, vel effuderit, 9. P. tit. 3.* Item si inferior vicinus, superioris fumigandi causa fumum fecerit: vel si superior in inferiores aedes proiecerit, aut infuderit iniuriam faciente causa, *l. abol. l. pen. de iniur. P. l. sciant, §. Aristo si seruum, v. m. d. in P. Si creditor domum absentis debitoris propria auctoritate signauerit, iniuria faciente causa, l. si iniuria, 20. de in ius P. vel cum paratus esset ei soluere, fideiussores eius interpellauerit, in iniuriam debitoris *Caius l. si creditor meus, 19. eod.* Rem alienam iniuria occupans vel vt debitoris, cum non esset, iniuriarum tenetur, *l. item apud, 15. §. si quis bona, cum §. §. segg. eod.* Qui virgines appella-
 uerit, affectatus fuerit, attentauerit, comitenve abduxerit, cor-
 ruperit, *d. l. 15. §. si quis virgines, cum §. §. segg. & l. 1. §. conuen. eod.* et si feuerit criminalis accusatio in huiusmodi crimine locum habeat, vt deocimus in adulterio, dum de lenocinio & stupro agimus. Reus quoque iniuriarum, qui ad iniudiam alicuius veste vitur lugubri, vel icalida, vel capillum demittit, *d. l. item apud, 15. §. haec autem, & l. vestem sordidam, 39. eod.* vel imaginem principis ad alicuius iniudiam portat, cui & vincula publica iniucien-
 da sunt, *l. senatus consulto, 38. eo. l. capitalium, 28. §. ad si auias, de iur. P.* Si infamandi alicuius causa, quaedam in monumenta publica ponantur, *l. constitutionibus, 37. de iniur. P.* vel si quis statum in monumento positam faxis iniuriam causa cedat, *l. si statua, 27. eod.* Si quis filium vel seruum alterius ludibrio habeat, veluti si duxerit in popinam vel alea luserit, & si volentem patri nihilominus actio iniuriarum & domino competit, *l. si quis seruum meum, 26. eo.* quod singulare est: Item si quis peruerserit seruum ad infamandum dominum, ad statum confugere: in eum enim & ser-
 uo corrupti nomine feuerit animaduertitur extra ordinem, *l. in eum, 5. de extraor. crimin. lib. 47. P. tit. 11.* ¶ Qui percutserit pa-
 trem suum aut matrem morte moriatur, *Exod. 21. §. Si percutserit patrem, Deuter. 21. inter se iurgium viri duo, & unus contra alterum rixari coeperit, volensque vxor alterius erueri virum suum de manu fortioris, miserit manum & apprehenderit verenda eius, aliquid manu illius inquit Dominus, nec steteris vlla misericordia. ¶ Antiquitus & ex lege 12. tabul. iniuriam poena, propter membrum ruptum, talio erat, *Gell. lib. 20. c. 1.* propter os fractum, poena nam-
 macia: quae tamen penae in defectu duntaxat abierunt, *§. poena autem, de iniur. ap. Iust.* Hodie autem, vt paulo ante monuimus, ex causa & persona, extra ordinem statui solet, quanti eam qui passus est estimauerit, & iudex arbitratus fuerit, *d. §. poena, §. sed & lex, §. §. in summa, eo. 11. l. sed si vnus, 17. §. seruis, eo. P. & criminali iudicio, l. si quis iniuriam, 35. & l. si eo. tit. P. ¶ In lege diuina *Exod. 21. 34. Deut. 19. Si irixati fuerint viri, & percussit quis mulierem pregnantem, & ea abortum quidem fecerit, sed si sa vixerit, subiacetis damno quantum maritus eius expetierit, & arbitri iudicauerint: sin autem mors eius subsequuta, reddet animam pro anima, dentem pro dente, oculum pro oculo. Si quis, *Exo. d. c. 21. excussit dentem ancilla vel seruo suo, amittet eos liberos. Rursum *Leuit. 24. Qui irrogauerit maculam cuiuslibet cinium, sicut fecit, sic fiet ei, fratrumque pro fratribus oculum pro oculo, dentem pro dente restituet, & c.* In quibus poena talionis seruatur, de qua & postea in iure pontificio scriptum est, *c. quod debet, 1. 4. q. 1. c. sex differentia, 23. q. 3.* Hanc tamen temperavit deinceps sua benignitate dominus noster Iesus Christus, *Matth. 5. ¶ Apud Scythas teste Luciano, lib. de gymnasiis, si quis vel vnum ex ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus a via detruserit, aut vestem disciderit, graui multa in eum animaduertentur fenes, tamen si hoc ipsum vel paucis praesentibus arbitris passus fuerit. ¶ Religio quoque apud Indos, auctore Suidam *34. verbo Indi, pugnare pro iis quibus iniuria fit.********

De Caruatio. Cap. 4.

- 1 Carinari quid, & de Corybantum saltatione. Et 2.
- 3 Ludus caruarius, & puerorum.
- 4 Sponsa ne iniuriose aspergatur lege Langobardorum caruarius.
- 5 Caruarius faciens iniuriam actione tenetur.
- 6 Nuptias primas aut secundas damnasse hereticum.

